

כ"ג ניסן - ה' אייר תשפ"ו | ענחות דף צ' - ק"א | שנה חמש עשרה

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליח
452-453

דבר המערכת

שיהיו דברי תורה מחודדים בפך

עם מלאות תשע שנים להסתלקותו של אבינו הגה"ח רבי פינחס ב"ר בנימין ביינוש רוזנבוים זצ"ל אנו עומדים ומתבוננים במשמעותה של אותה קריאה נצחית של חז"ל 'ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך'. לא די ללמוד ולא די לדעת אלא להיות בן תורה שהתורה מונחת אצלו בסדר ובבהירות עד שיוכל להשיב מיד מתוך יישוב הדעת.

זו היתה דרכו של אבינו זצ"ל כל ימיו. התורה לא היתה אצלו ענין של ידיעה בלבד אלא מציאות חיים. הוא ביקש אמת ועמל עליה בעקביות וביגיעה. ישב והגה בתורה יומם ולילה מתוך דבקות ומתוך רצון להבין כל דבר על בוריו. גם עבודת התפילה שלו היתה המשך ישיר לכך. תפילה מתוך עומק ומתוך ריכוז גמור עד שכל מי שראה הבין מהי עמידה לפני ה'.

בשנותיו האחרונות כאשר הגוף נחלש והרוח הלכה והתעצמה נולדה אותה שליחות גדולה. אבינו זצ"ל ראה את ציבור לומדי הדף היומי אשר קובעים עיתים לתורה במסירות אך לעיתים חסר להם הסדר והחידוד כדי שהתלמוד יהיה מונח בידם. מתוך כך החל לעמול על סיכומים מסודרים קצרים וברורים שיאפשרו לכל לומד לחזור ולשגן ולהפוך את הלימוד לקניין אמיתי.

הדברים לא נעשו מתוך נוחות אלא מתוך מסירות נפש ממש. בין טיפול לטיפול ובתוך מצבים לא פשוטים ישב וכתב וערך ודייק. כל שורה נשקלה וכל מילה נבחנה עד שתהא מובנת לכל לומד. לא פעם נשאל מדוע אינו מניח לעצמו לנוח? אך תשובתו היתה פשוטה כעת צריך לעבוד! זו היתה הנהגה של אדם שחי עם שליחות ואינו מבקש לעצמו מאומה.

כך הלך ונבנה מפעל מחודדים. תחילתו שקטה אך כוחו הלך והתפשט. עוד בית כנסת ועוד בית מדרש, עוד חבורה של לומדים ועוד שיעור דף יומי שמצא את הכלי המסייע לו לסכם ולשגן. היום אפשר לראות כיצד הגיליונות נעשו חלק טבעי מעולם הלימוד ומסייעים לאלפים לזכור להבין ולחיות את הסוגיות הנלמדות.

היסוד של מחודדים איננו רק סיכום אלא דרך בלימוד. ללמוד עם סדר ללמוד עם חזרה ללמוד עד שהדברים מתבררים היטב. זו מורשת של בהירות ושל יגיעה נכונה בתורה. מורשת שמבקשת מכל אחד מאתנו לא לעבור הלאה לפני שהדף מונח אצלו.

בימים אלו כאשר אנו מעלים את זכרו אנו מקבלים על עצמנו להמשיך בדרך זו. להרבות חזרה להרבות בהירות ולהעמיד את התורה במרכז חיינו. כל לומד וכל שינון וכל מאמץ להבין הם חלק מהמשך אותו מפעל קדוש.

יהי רצון ששנזכה שתהא תורתנו מחודדת בפינו ומתוקנת בלבנו ושנזכה לראות פירות בעמלנו מתוך שמחה של תורה ומתוך גאולה שלמה במהרה.

מנחות דף צ'. יום שב"ק פרשת שמיני - כ"ד ניסן תשפ"ו
דף צ' - ע"א

משנה: כל מידות שבמקדש: היו נגדשות - חוץ מחביתי כהן גדול, והוא 'כל המדידות', והמשנה כשיטת רבי מאיר שלמנחת חביתין לא הוצרך לגדוש כיון שהיה לכך כלי מיוחד מחזיק עישרון גדוש. מידת הלח - בירוציהם קודש, מידת היבש - בירוציהם חול, 'הטעם'

- א. להכמיים: מידת הלח - נמשח מבפנים ומבחוץ, מידת יבש - נמשח רק מבפנים.
- ב. לרבי עקיבא: מידת הלח - כחכמים. מידת יבש - לא נמשח כל עיקר, ולכן רק מה שבפנים קדוש בקדושת פה.
- ג. לרבי יוסי: שניהם נקדשו רק מבפנים, רק שהלח נקדש מה שבתוך הכלי לשפתו, מה שאין כן ביבש. גם אין בידעו לקדש - לרב: זאת אומרת כלי שרת מקדשים שלא מדעת. לרבינא: גזרה שמה יאמרו מוציאם מכלי שרת לחול.

סידר לחם הפנים ובוזיכם לאחר השבת, והקטיר הבזיכים בשבת - פסול הלחם, ויגיתו לשבת הבאה, שגם אם מונח על השולחן הרבה ימים אינו נפסל בלינה כיון שלא נקדש. ולא גזרו שמה יאמרו מפקידים בכלי שרת שלא יפסל בלינה - שיהיה הוא בפנים ואין הכל יודעים, וגזרו רק בבירוצים (לרבינא) כיון שנעשה בחוץ ונראה לעין כל.

שנינו: מותר נסכים לקיץ המזבח - לרבי חייא בר יוסף: הוא בירוצי מידות, ויש ברייתא כשיטתו שאם יש זבח אחר יקרב עמו, ואם לנו יפסל בלינה, ואם אין זבח עמו - הרי זה לקיץ המזבח הבשר לשם והעורות לכהנים. לרבי יוחנן: הוא מה ששינינו שהמקבל עליו למכור סולת למנוח ארבע סאה בסלע והתייקר ועמד בשלש לסלע - יספק מארבע, ולהיפך מי שקיבל עליו למכור סולת למנוח שלש סאה בסלע והוול לארבע בסלע - יספק ארבע, שיד הקדש על העלינה, ויש ברייתא מפורשת כשיטתו.

דף צ' - ע"ב
משנה: כל קרבנות הציבור והיחיד טעונים נסכים - חוץ מבכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם, חטאת ואשם של מצורע טעון נסכים.

ועשיתם אשה לה' עולה - ללמד, שאין מנחה טעון נסכים. 'זבח' - לרבות שלמים, 'או זבח' - לרבות תודה, 'לפלא נדר או נבדחה' - ללמד, בא בכבוד ונדבה טעון נסכים, מה שאין כן בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם שאינם באים בנדר ונדבה. 'או במועדיכם' - ללמד, כל הבא במועד טעון נסכים, וגם עולות ראייה ושלמי חגיגה שהם חובות הבא מחמת הרגל ברגל. 'זכי תעשה בן בקר' - בן בקר בכלל היה, ויצא מהכלל להקיש אליו ולומר, מה בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה, ולהוציא שעירי חטאת הבאים חובה ברגל.

לעשות ריח ניחוח לה' מן הבקר או מן הצאן - לרבי יאשיה: שלא נפרש 'עולה' שגם עולת העוף טעון נסכים. לרבי יונתן: אין צריך למעט עולת העוף שהרי נאמר 'זבח' ועוף אינו זבח, אלא משום שזאמר 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבקר ומן הצאן, יכול האומר הרי עלי עולה יביא משניהם לכן נאמר פסוק זה 'מן הבקר או מן הצאן' - רצה מביא אחד רצה מביא שניהם. והגם ששיטת רבי יונתן היא שעד שיפירט לך הכתוב יחידיו המשמעות הוא או זה או זה - כיון שנאמר 'ומן הצאן' הרי זה כנאמר 'יחידיו'. ורבי יאשיה שסובר בכל מקום שגם שלא נאמר 'יחידיו' כמו שנאמר 'יחידיו' - לומד את זה מהנאמר 'אם עולה קרבנו מן הבקר', 'אם מן הצאן קרבנו', הרי שאין צריך להביא שניהם. ורבי יונתן סובר שעדיין היה מקום לומר שהוא בפרש מין הנדר, אבל בגזר סתם צריך להביא שניהם.

מנחות דף צ"א. יום א' פרשת תזריע, מצורע - כ"ה ניסן תשפ"ו
דף צ"א - ע"א

מהפסוק 'או זבח' לומדים נסכים בתודה, אף שהתודה בכלל 'זבח' - שלא נאמר הואיל ותודה באה עם לחם אינה צריכה נסכים, והגם שאיל נזיר בא עם לחם ונסכים - יש לו רק שני מיני לחם אבל תודה באה עם ארבעה.

אילו נאמר בנסכים 'לפלא נדר או לנדבה' - היינו דורשים בכלל ופרט וכלל: 'ועשיתם אשה לה' - כלל, 'לפלא נדר או לנדבה' - פרט, 'לריח ניחוח' - חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש דבר שאינו באה על החטא אף כל דבר שאינו באה על החטא, אוציא חטאת ואשם שבאים על החטא, ואביא בכור ומעשר ופסח שאינם באים על חטא, לכך נאמר 'עולה' - להוציא גם בכור ומעשר ופסח. עכשיו שנכתב גם 'עולה', הכלל ופרט וכלל בא ללמד - מה הפרט מפורש שאינו מחויב ועומד, אף כל דבר שאינו מחויב ועומד, לרבות ולדות קדשים ותמורתם, ועולה הבאה מן המותרות, ואשם שניתק לרעה, והזבחים שזבחו שלא לשמם.

'לפלא נדר או לנדבה' - בא 'או' לחלק שגם על נדר לבד ונדבה לבד מביא נסכים, והוא כשיטת רבי יאשיה שאם לא היה נכתב 'או' הרי זה כמו שנכתב 'יחידיו', לרבי יונתן - שלא נאמר שהמביא נדר או נדבה לבד מביא נסכים לקרבן אחד, אבל המביא שניהם מביא נסכים בכמות של אחד, לכן נכתב 'או'. 'או במועדיכם' - שלא נאמר שהמביא שתי קרבנות הוא בשתי נסכים, הוא דווקא אם

גליח זה הוקדש לזכרון עולם לעילוי נשמת אבינו מייסד במסירות נפש עילאית
מפעל 'סיכומי דף היומי' - מחודדים
ליוזבי הרבים שיהיו דברי תורה מחודדים בפך
הגה"ח רבי פינחס רוזנבוים זצ"ל בן הרה"ח רבי בנימין ביינוש זצ"ל
נלב"ע בשבת קודש לסדר 'בקרובי אקדש' כ"ו ניסן תשע"ז
ת נ צ ב ה'

מובדלים בסוג קרבנות ובסוג חיוב (עולה בנגד ושלמים בנדבה או להיפך), אבל המביא עולה ושלמים בנגד או עולה ושלמים בנדבה ששם נדר אחד הוא ושם נדבה אחת היא ויהא די בכמות נסכים אחת, לכן נכתב 'או'.

זכי תעשה בן בקר עולה או זבח' - שלא נאמר שהמביא שתי עולות או שתי שלמים, אחת בנגד ואחת בנדבה, הרי שם עולה ושם שלמים אחת היא ויהא די באחד, לכן נכתב 'או'.

לפניה נדי או שלמים' - שלא נאמר שהמביא שתי עולות בנגד ושתי עולות בנדבה, או שני שלמים בנגד ושני שלמים בנדבה, הרי שם עולה אחת הוא ושם נדר אחד הוא ויהא די באחד, לכן נכתב 'או'.

רבי יאשיה דורש 'מן הבקר או מן הצאן' - ללמד גם המביא שתי קרבנות שווים מאותו מין, בקר או צאן, מביא נסכים לכלל קרבן, ואין אומרים כיון שהם מין אחד די באחד.

כזה תעשו לאחד' - ללמד גם המביא שתי קרבנות ביחד מביא נסכים לכלל קרבן, ולא רק אם מביא בזה אחר זה.

דף צ"א - ע"ב

נאמר בקרבנות מצורע ושלשה עשרונים סלת מנחה' - ללמד שחטאת ואשם שלו טעונים מנחת נסכים (ולהלן נדרש גם היין). ואין לפרש שהכוונה למנחה בפני עצמה - שהרי נאמר 'והעלה הכהן את העולה ואמר המנחה' - מנחה הבאה עם הזבח.

נאמר ויין קרבנית ההין תעשה על העולה או לזבח לכבש האחד' מיותר לדרשה:

'העולה' - עלת מצורע. ואין לרבות עולת יולדת לנסכים - לאפי: משום שנסכים בעולת יולדת נלמד מסוף הפסוק 'לכבש', לרבא: איזה דבר שצריך שלושה ריבויים? הוי אומר 'עולת מצורע'

'זבח' - חטאת מצורע. ואין ללמוד הפסוק לחטאת ואשם נזיר לנסכים - שהרי נאמר בנזיר 'זאת האיל יעשה וזה שלמים ומנחתו ונסכו', והרי איל היה בכלל כל השלמים לנסכים? רק יצא להקיש אליו ולומר - מה איל מיוחד בא בנגד ונדבה אף כל דבר שבא בנגד ונדבה, ולא חטאת ואשם שאינם באים בנדבה.

או' - אשם מצורע. ואין לדרוש אשם וחטאת מפסוק אחד כשם שדרשו שניהם מיתור 'זבח' שאם שלח הנזיר שערו תחת חטאת (במלאת ימי נזירותו) ואשם (בנטמא) יצא - משום שאינם שווים, שהאשם בא להכשיר המצורע לבוא לחמחה, ולחטאת בזה לכפר, מה שאינו כן בנזיר שניהם באים להכשיר (אשם נזיר טמא בא להכשיר למנות נזירות טהרה, וחטאת טהור בא להתירו בין ותגלחת).

'האחד' - זה אחד עשר של מעשר שטעון נסכים, והוא דבר שלא מצנינו בכל התורה שטפל חמור מהיעקר (שמעשר עצמו אין טעון נסכים).

'לאיל' (נאמרו נסכים) - לרבות אילו של אהרן, שהרי 'במועדיכם' יש לומר שמרבה רק קרבנות ציבור, ועולת יולדת שנתרבה הוא שמונה קבוע לה זמן, מה שאינו איל אהרן שהיה קרבן יחיד שקבוע לו זמן. או לאיל' - לרבות פלגס, והוא לשיטת רבי יוחנן שהוא בריה, אבל כבר פדא שהוא ספק קשה, שהרי לא צריך פסוק לרבות.

המקריים פלגס מביא נסכי איל' - לרבי יוחנן: אינו צריך להתנות, שהרי נתרבה בנסכים מהנאמר 'או לאיל', אבל אינו יוצא בה ידי נדר שבדר כבש או איל, שהרי הוא בריה בפני עצמו. **לבר פדא:** הוא ספק כבש ספק איל, ולכן הוא מתנה שאם הוא איל הכל לנסכים, ואם הוא כבש אזי שיעור כבש יהא נסכים, והוא שפיר לנדבה.

ככה יעשה לשור האחד' - שלא נחלק בין נסכי פר לנסכי עגל כמו שמצינו שחילק הכתוב בין נסכי איל לנסכי כבש. **או לאיל'** - שלא נחלק בין נסכי בן שנתיים לנסכי בן שלש כמו שמצינו שחילק הכתוב בין נסכי בן שנה לנסכי בן שתיים. **או לשלש בכבשים'** - שלא נחלק בין נסכי כבשה לנסכי רחלה כמו שמצינו שחילק הכתוב בין כבש לאיל. **או בעזים'** - שלא נחלק בין נסכי גדי לנסכי שעיר כמו שמצינו שחילק הכתוב בין כבש לאיל.

נסכי רחלה - רבא שאל תלמידיו וענו לו ממשנה בשקלים: שחותם 'גדי' משמש לנסכי צאן של גדולים וקטנים בזכרים ונקבות חוץ משל אילים, הרי שנסכי רחלה כמו נסכי הכבש.

מנחות דף צ"ב. יום ב' פרשת תזריע, מצורע - כ"ו ניסן תשפ"ו

דף צ"ב - ע"א

משנה: כל קרבנות הציבור - אין בהם סמיכה, חוץ מפר הבא על כל הנדר (העלם דבר של ציבור) ושניהם בנדרים, **לרבי שמעון:** אף שעיר הבא לציבור שעבדו עבודה זרה בהוראת בית דין בטעות.

כל קרבנות היחיד - טעונים סמיכה, חוץ מבכור מעשר ופסח.

ירוש שמביא קרבן אביו - סומך, ומביא נסכים, ומימר.

קבלה בידיו שיש שתי סמיכות בציבור - לרבי שמעון: פר הבא על כל המצות ושעירי עבודת כוכבים. **לרבי יהודה:** אין סמיכה בשעירי עבודת כוכבים, ואביא תחתייהם - שעיר המשתלח. טען לו רבי שמעון: והלא סמיכה רק בבועלים, ובשעיר המשתלח אהרן ובניו סומכים עליו אף שאינם מתכפרים בו. השיבו רבי יהודה: שגם הם מתכפרים בו, וחולק בזה עם רבי שמעון כדלהלן.

נאמר בסוף עבודת יום הכיפורים בהזאות פר ושעיר 'וכיפר את מקדש הקודש ואת אוהל ואת המזבח כיפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל כיפר' - לרבי יהודה: 'מקדש הקודש' - שמכפר על הנכנס בקודש הקדשים (אם נטמא שם ושהה כדי השתחוואה). **ואת אוהל מועד'** - שמכפר על הנכנס להיכל בטומאה. **'מזבחה'** - כמשמעו (שהקטיר עליו בטומאה). **'כיפר'** - אלו עזרות (שנכנס בטומאה). **'ועל הכהנים'** - כמשמעו. **'על עם הקהל'** - אלו ישראל. **'כיפר'** - הושעו כולם לכפרה אחת - שמתכפרים כולם בשעיר המשתלח בשאר עבירות. **רבי שמעון אומר:** כשם שדם שעיר פנימי מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו - כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו, וכשם שידיו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות - כך וידיו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות. ומה שהושוו כולם לכפרה - היינו שכולם בני כפרה, אבל כל אחד בשלו.

סיכום הכפרה ביום הכיפורים: טומאת מקדש וקדשיו: ישראל - בדם שעיר הנעשה בפנים, כהנים - בדם פר של אהרן. **שאר עבירות:** רבי יהודה - אלו ואלו מתכפרים בוידוי שעיר המשתלח. **לרבי שמעון** - כהנים בוידוי פר, וישראל בוידוי שעיר המשתלח.

דף צ"ב - ע"ב

נאמר 'וסמוך זקני העדה על ראש הפר' - לרבי יהודה: ללמד, 'הפר' טעון סמיכה - ולא שעירי עבודה זרה, והוצרך לפסוק משום שמה שאמר שיש רק שתי סמיכות בציבור הוא רק סימן ולא קבלה. **לרבי שמעון:** המיעוט בשעירי עבודה זרה מהנאמר 'חחי' בשעיר המשתלח, אבל אינו ממעט לגמרי מסמיכה (שנתרבה להלן). ומלמד - החי טעון סמיכה באהרן, ואין שעירי עבודה זרה טעונים סמיכה באהרן רק בזקנים.

'וסמוך ידו על ראש השעיר' (מיותר 'השעיר' שהרי בו עוסקים) - לרבי יהודה: לרבות שעיר נחשון לסמיכה. **לרבי שמעון:** לרבות שעירי עבודה זרה לסמיכה, ואינו מרבה שעיר הנעשה בפנים - שמרבה הדומה לשיעור נשיא שמכפר על עבירה שזיועה לחותה. **לרבינא:** שקבלה בידיו שיש שתי סמיכות בציבור, צריכים את הקבלה וגם הפסוק לרבות שעיר עבודה זרה - שלולי הקבלה היינו לומדים סמיכה לזבחי שלמי ציבור מקל וחומר, מה שלמי יחיד שאינם טעונים תנופה מחיים סמיכה חיים כל שכן זבחי שלמי ציבור שטעונים תנופה חיים. ולכן צריך להלכה, אבל לולי הפסוק לא היינו יודעים מי הקרבן השני שצריך סמיכה.

נאמר בסמיכת שלמים שלושה פעמים 'קרבנו': א. למעט קרבן גוי מסמיכה. ב. קרבנו ולא קרבן חבירו. ג. לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה. ולסתם אסמכתא דרשו: א. למעט בכור מסמיכה - שלא נלמד מקל וחומר מה שלמים שאין קדושת מרחם טעונים סמיכה, כל שכן בכור שקדושתו מרחם. ב. למעט מעשר מסמיכה - שלא נלמד בקל וחומר מה שלמים שאין מקדשים לפניהם ולאחריהם טעונים סמיכה כל שכן מעשר שמקדש לפניו ולחיותו. ג. למעט פסח מסמיכה - שלא נלמד בקל וחומר מה שלמים שאינו בעמוד והבא טעונים סמיכה כל שכן פסח שבגמול והבא. ואינם רק אסמכתא, שהרי יש להקשות הקל וחומר - מה לשלמים שכן טעונים נסכים ותנופת חזה ושוק.

מנחות דף צ"ג. יום ג' פרשת תזריע, מצורע - כ"ז ניסן תשפ"ו

דף צ"ג - ע"א

ירוש בקרבן אביו - לרבי יהודה: שינוי בברייתא שאינו סומך על קרבן אביו ומימר בו - הוא לשיטתו, שדורש 'קרבנו' הנאמר לענין סמיכה - ולא קרבן אביו, ומה סוף הקדש יורש אינו סומך גם תחילת הקדש יורש אינו מימר. **לחכמים:** יורש יורש מימר, שריבוי 'המר ימיר' לרבות היורש, ומה תחילת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך.

שלושה קרבנו' האמור בסמיכת שלמים - לחכמים: א. למעט קרבן גוי מסמיכה. ב. קרבנו ולא קרבן חבירו. ג. לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה. לרבי יהודה: ללשון א' - אינו מרבה כל בעלי קרבן לסמיכה, ומיותר השלישי למעט יורש כשיטתו. ללשון ב' - ממעט עובד כוכבים וחבירו מפסוק אחד, וכך מיותר פסוק השלישי למעט יורש.

אשה שהמריבה בקרבן - התמורה חל ולוקה, לרבי יהודה: נלמד מהנאמר 'המר ימיר' - לרבות האשה, משום שכל העניין מדבר בלשון זכר, לחכמים: נלמד זאת מהנאמר 'ואם', ורבי יהודה אינו דורש יתור ו'.

דף צ"ג - ע"ב

משנה: חרש שוטף וקטן - אינם סומכים, משום שאינם בני דעה.

גוי - אינו סומך, שנאמר 'בני ישראל' ולא גויים.

סומא - אינו סומך, י"א: שנלמד בגזירה שווה סמיכה מסמיכת זקני עדה, והם אינם סומים. וי"א: שלומדים מעולת ראייה, ולא רצו ללמוד מזקני עדה - משום דנים יחיד מיוחד ולא יחיד מצבור. והלומד מזקני עדה לא למד מעולת ראייה - שאין כתוב בה סמיכה רק נלמדת מעולת נדבה, שנאמר בעולת חובה 'ויקרב את העולה ויעשה כמשפט' - כמשפט עולת נדבה הטעונה סמיכה.

נאמר בסמיכה שלושה פעמים 'ידו': א. לא ביד עבדו, ב. ולא ביד שלוחו, ג. ולא ביד אשתו. ונצרכו לשלושתם: שאם נאמר רק אחד היינו ממעטים רק עבד שאינו בר גזרות, אבל שליח דבר מצוה שלוחו של אדם כמותו, ואם נאמר שניהם לא היינו ממעטים אשתו שהיא כגופו.

'וסמוך. ונרצא' - וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם כנאמר 'כי הדם הוא בנפש יכפר'? אלא ללמד שאם עשה לסמיכה שירי מצוה (שלא סמך) מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר מן המובחר, וכיפר. וכמו כן דרשו לגבי תנופה מהאמור 'לתנופה... לכפר'.

נאמר בסמיכה כמה פעמים 'ראש' ללמד שסומך בידי על הראש - ולא על הצוואר, ולא על הגב, ולא על החזה, ונצרכו כולם - שאם היה נאמר רק פעם אחת היינו ממעטים רק הצוואר שאינו בגובה ראשו אבל גבו שהוא בגובה הראש כשר, ואם היה נאמר שתי אלו הוא משום שלא התרבה לתנופה אבל חזה שהתרבה לתנופה כשר.

סמיכה על הראש - ולא על הצדדים.

הציצה בין הידים לראש הקרבן - פוסלת בסמיכה.

'וסמוך אהרן את שתי ידיו' - כתוב 'ידו' וכתוב 'שתי' זה בנה אב כל מקום שנאמר 'ידו' הרי כאן שתיים עד שיפרט לך הכתוב אחת. אבל הלימוד הוא דווקא לסמיכת במהוה, שאם הוא בנין אב לכל מקום לפה נאמר 'ידינו' בעשרים וארבע מקומות בתורה? וגם בסמיכה (על אדם) נאמר 'ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו'.

במקום שסומכים שוחטים - משום שתיכף לסמיכה שחיתה.

מנחות דף צ"ד. יום ד' פרשת תזריע, מצורע - כ"ח ניסן תשפ"ו

דף צ"ד - ע"א

משנה: חומר בסמיכה מתנופה - שאחד מנין פקודות השותפים מה שאינו כן בסמיכה. **חומר בתנופה** - שהתנופה נהגת בקרבנות היחיד וגם בקרבנות הציבור בחיים ובשוחטים ובדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, מה שאינו כן בסמיכה.

נאמר בסמיכה 'קרבנו' - שאם יש כמה שותפים כולם צריכים לסמוך, שלא נלמד בקל וחומר מתנופה שנתרבה בשוחטים נתמעט בשותפים כל שכן סמיכה שלא נתרבה בשוחטים.

שותפים אינם בתנופה - ואין ללמוד בקל וחומר מסמיכה שלא נתרבה בשוחטים ונתרבה בשותפים כל שכן תנופה שנתרבה בשוחטים - משום שאי אדם: משום שיש סמיכה יחידו - הוא חציצה, ואם יניפו זה אחר זה - 'תנופה' אמר רחמנא ולא 'תנופות'.

רוצה כהן גדול להקטיר תמיד - עולה בכבש והסגן בימינו, הגיע למחצית הכבש אחז סגן בימינו והעלהו, והושיט לו הכהן המולך האיברים ראשון הראש והרגל, סומך עליהם הכהן גדול וזורק, הושיט הכהן המולך השני למולך הראשון שתי ידיים, ונתנו לכהן גדול סומך עליהם וזורק, נשמת השני והלך לו, וכך היו מושיטים לו שאר כל האיברים, ואם רוצה הכהן גדול - הוא סומך ואחרים זורקים. ואף על פי ששינוי שאין סמיכה בשוחטים - שם אינה רק משום כבוד הכהן גדול.

הדרן עלך פרק שתי מדות
פרק אחד עשר - שתי הלחם

דף צ"ד - ע"ב

משנה: נאמר בלחם הפנים 'שני עשרונים' יהיה החלה האחת - מלמד שגילושות אחת אחת, 'יהיה' - מלמד גם בשתי הלחם כן. **'ושמת אותם'** - מלמד שאפיייתם שתיים שתיים, 'אותם' - ולא שתי הלחם (רק נאפה אחת אחת). והגם שדרשו מהנאמר 'אותם' שיעשה בדפוס - מכך שלא נאמר 'ושמתם' דורשים בגימטריא. **'ושמתם אותם'** - בדפוס. **'שלושה דפוסים הם:** נותן וסמך לדפוס, ומינין דפוס היה לה בתנור, וכשהוא רודה נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל, ואין מחזיר לדפוס ראשון - כיון שנאפית התנפחה. **צורת לחם הפנים: לרבי חנינא:** כתיבה פרוצה, לרבי יוחנן: כספינה רוקדת.

הנחת בזיכי לבונה - לרבי חנינא: בתוך הלחם העליון, וגם לרבי יוחנן: שסובר כמו ספינה רוקדת עשו להם מקום ישר קודם האפיייה להנחתם.

קני השולחן - לרבי חנינא: הסובר כתיבה פרוצה היה הלחם מונח עליהם, לרבי יוחנן: הסובר כספינה רוקדת עשה להם בליטה (שהדביקו ללחם מעט בצק בחודו).

עשו סניפים לסמיכת דפנות הלחם - לרבי יוחנן: הסובר כספינה רוקדת עיגלו את הסניפים בתחתיתם שיחזיקו הלחם. וגם לרבי חנינא: הסובר כתיבה פרוצה הוצרכו הסניפים, שמחמת כובד הלחמים העליונים עלולים להישבר הלחמים התחונים.

עמידת הסניפים: לרבי חנינא: הסובר כתיבה פרוצה - עמדו על הארץ. לרבי יוחנן: הסובר כספינה רוקדת היו על השולחן, שהיה הלחם מעמיד הסניפים, והסניפים מעמידים הלחם. ושנינו בברייתא כשיטתו: ארבעה סניפים של זה היו שם מפוצלים מראשיהם כמו דקרנים היו, ססומכים בהם את הלחם שהוא דומה כמו ספינה רוקדת.

שנינו בהריאת פיהם דפוס לחם הפנים בתנור כמו מורת, ודומה כמו טבלה מרובעת - לרבי יוחנן: הסובר שהיה כספינה רוקדת יש לומר 'ופיה דומה כטבלה מרובעת'.

מנחות דף צ"ה. יום ה' פרשת תזריע, מצורע - כ"ט ניסן תשפ"ו

דף צ"ה - ע"א

רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי, אחד אמר שנפסל לחם הפנים בשעת המסעות, ואחד אמר שאינו נפסל, רבי יואר שיתפס.

בהיו אמינא פירש: מי שפוסל: דרש 'כאשר יחנו כן יסעו' - כמו שבחננינו נפסל ביוצא גם בנסיעתו נפסל ביוצא, ומי שמכשיר: דרש 'ולחם התמיד עליו יהיה'. והפסוק 'כאשר יחנו כן יסעו' נדרש להיפך - מה בחננינו לא נפסל כל זמן שלא יצא ממקומו, כך גם בנסיעתו. והקשו: מה יענה הפוסל על הנאמר 'ולחם התמיד עליו יהיה'.

רב דימי פירש: בלמודו על השולחן לכולי עלמא לא נפסל, ונחלקו במסולק, מי שפוסל: דורש מהנאמר 'כאשר יחנו כן יסעו', ומי שמכשיר: השיב שיש לדרוש זאת כנ"ל, ודרש 'ונסע אהל מועד' - אף על פי

נסע אהל מועד, והפוסל דרש לסדר מסע אהל מועד בתוך הדגלים, ומי שמכשיר השיב: שזאת ידענו מהנאמר 'ממנה הלויים בתוך המחנות'.

הקשו על רבי דיימי מברייא בשעת סילוק מסעות, קדשים נפסלים ביוצא, וזבים ומצורעים משתלחים חוץ למחיצתם, ואין לומר שהם כל קדשים מלבד לחם הפנים - דהרי ממה נפשך, אם 'ונסע אהל מועד' דווקא הוא (שעדיין אהל מועד הוא) - גם קדשים לא יפסלו, ואם לאו דווקא - יפסל גם לחם הפנים.

רבינ פירש: שאין מחלוקת ביניהם, ומי שמכשיר: דיבר במסודר הלחם על השולחן, ומי שפוסל: דיבר במסולק.

ממה ששינו בברייא שהקדשים נפסלים ביוצא בשעת סילוק מחנות - דייק אביי, שיש סילוק מסעות בבלילה אם עלה עמוד הענן בלילה, שאם סילוק המחנות רק בבוקר אינו צריך לפוסלם משום יוצא, שהרי כבר נפסלו בלינה. אבל מהפסוק 'ללכת יומם ולילה' אין ללמוד זאת, שיש לומר שהוא דווקא אם התחילו ללכת ביום המשיכו גם בלילה.

וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - **לרבי אליעזר:** רק בשעה שטמאי מתים משתלחים - זבים ומצורעים משתלחים, ולכן זבים ומצורעים שנדקו ונכנסו לעזרה בפסח הבא בטומאה אין לוקים. **לחכמים:** לעולם הם משתלחים.

מה ששינו בברייא שהטמאים משתלחים חוץ למחנה גם בשעת סילוק מסעות - הוא כחכמים, אבל לרבי אליעזר כיון שאין מחנה שכנה קיים ואין טמאי מת משתלחים, גם שם שאר הטמאים אינם משתלחים, וכשיטתו שינו בברייא אחרת: הוגלל לתוך הפרכות הותר הזבים ומצורעים והיכנסו לשמים.

דף צ"ה - ע"ב

משנה: שתי הלחם ולחם הפנים - א. לת"ק: לישתם ועריכתם - בחוץ, ואפיייתם - בפנים, ואינם דוחות את השבת. ב. **לרבי יהודה:** כל מעשיהם בפנים. ג. **לרבי שמעון:** לעולם היו רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשירות בעזרה וכשירות בבית פאגי.

קושיית רב שש על דברי תנא קמא: בהוי אמינא' אמר לישתם ועריכתם בחוץ - הרי שמדת יבש לא נתקדשה, ואמר שאפיייתם בפנים - הרי שנתקדשה? ואמר רבה: הקשה אדם קשה שהוא קשה ככרזל. ודחו: שמוע עירשון לא מקדש, תנור מקדש. 'למסקנא' אמר ואפיייתם בפנים - הרי שתנור מקדש, ואמר שאין דוחות את השבת - והלא נפסלים בלינה? ודחה רב אשה: אפיייתם בפנים הוא במקום זריזים ולא בעזרה. ודוחו את דבריו: שאם כן אית סברא לחלק בין אפיה ללישה ועריכה.

טעם של רבי יהודה ורבי שמעון אם נאפות בפנים או גם בחוץ: 'בהוי אמינא' אמרו שנחלקו בפירוש הפסוק 'והיו דרך חול אף כי היום יקדש' - **לרבי יהודה:** דוד מצאם אופים לחם הפנים בחול, ותמה עליהם איך אופים אתם את לחם הפנים ביום חול? והרי מתקדש הלחם בתנור ויפסל בלינה עד למחר. **לרבי שמעון:** מצאם אופים בשבת, ואמר להם ביום חול יש לכם לאפותו, ואין לחשוש שיפסל בלינה, משום שאין התנור שנאפה בו בחול מקדש רק השולחן מקדש בסידורו עליו. ודחו: שאי אפשר לפרש שמצאם בעת האפיה, שהרי נאמר 'ויתן לו הכהן קודש כי לא היה שם לחם כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה', אלא פירוש הפסוק הוא: לא רק לחם זה שכבר יצא מידי מעילה בהקשרת הבזיכים, מותר לי לאכול, אלא גם אם לא היה לכם רק לחם שהיום נסדר על השולחן מותר לי, כי מסוכן היה מחמת שחזרו בולמו, 'למסקנא' כך היתה קבלה ביד כל אחד. וכן משמעות לשונו של ר' שמעון במשנה.

מנחות דף צ"ז. יום ו' פרשת תזריע, מצורע - י' (אדר"ח) תשפ"ו

דף צ"ז - ע"א

משנה: הביתיו כהן גדול - לישתם ועריכתם ואפיייתם בפנים, ודוחות את השבת - כיון שאי אפשר לעשות זאת מערב שבת, שחינתם והרקדתם אינם דוחות את השבת - כיון שאפשר לעשותם מערב שבת.

כל המחנות: יש בהם מעשה כלי (לישה עריכה ואפיה) - בפנים, ואין בהם מעשה כלי - בחוץ. שנאמר 'ויאמר אלי זה המקום אשר ישלשו שם הכהנים ואת האש ואת החטאת, אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר היצוניה' - מנחה דומה לאשם וטאת האשם וטאתה כלה כמותם.

שתי הלחם: אורך - ז' טפחים, רוחב - ד' טפחים, קרנותיהם - ד' אצבעות. סימן - ז"ד. **לחם הפנים:** אורך - ל' טפחים, רוחב - ה' טפחים, קרנות - ז' אצבעות. סימן - יה"ל.

ונתתה על השלחן לחם פנים - שיהיו פנים (דפנות).

מידות השלחן והלחם, וסידורם

א. לרבי יהודה: אורך השלחן - ל' טפחים, רוחב - ה' טפחים, וכן אורך רוחב לחם הפנים, נתון אורך הלחם כנגד רוחב השלחן, וכופל טפחים ומחצה מכל צד, נמצא ארכו מומלל רחבו של השלחן.

ב. לרבי מאיר: 'שולחן' אורך - ל"ב טפחים, רוחב - ו' טפחים, 'לחם הפנים' אורך לחם הפנים - ל' טפחים, רוחב - ה' טפחים, נתון ארכו כנגד רחבו של שולחן וכופל טפחים מכל צד, וטפחים ריווח באמצע כדי שתהא הרוח מנשבת בהם.

ג. אבא שאול: כרבי מאיר, אלא שבריווח הטפחים נותנים שני בזיכי לבונה של לחם הפנים, והנאמר 'על המערכת' הוא בסמוך, כמו 'ועליו משה מנשה'.

ארבעה סניפים של זהב היו מופצלים מראשיהם - שהיו סומכים בהם דפנות הלחם, שנים לסדר זה ושנים לסדר זה. וכ"ח קנים כחצי קנה חלול - י"ד לכל סדר.

סידור קנים ונטילתם אינה דוחה את השבת - רק נכנס מערב שבת ושומטו ונתנו לאורכו של שולחן. **כל הכלים שהיו במקדש** - סידורם אורכם לאורך הבית.

להאומר טפחים ומחצה כופל הלחם: נמצא שלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה, להאומר טפחים כופל הלחם: מקדש י"ב טפחים למעלה. ולא מנה הקנים - שהיו משוקעים, ורק הגביה הלחם מעט שלא יתעשב, ומעט זה לא הגיע לטפה לכן לא נמנה. והבזיכים - לא היו בגובה רק בתוך הלחם. והקרנות - לתוך הלחם היו מכופפות. ולא מנה מסגרתו - א. כמ"ד למטה היתה. ב. היתה למעלה, אבל נטתה לאחוריה ואלה הלחם מונח על השולחן עצמו.

דף צ"ו - ע"ב

מחלוקת תנאים היכן היה מסגרת השולחן למטה או למעלה: לרבי יוסי - לא היו שם סניפים רק מסגרת השולחן מעמדת את הלחם. אמרו לו - מסגרתו למטה היתה.

להאומר מסגרתו למטה - יש ללמוד שטבלה המתהפכת טמאה, שהרי מפורש שהשולחן מקבל טומאה, שנאמר 'על השלחן הטהור' - משמע ששייך שיהא טמא. **להאומר מסגרתו למעלה** - יש להסתפק בדין טבלה מתהפכת.

כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה - שהשווה הכתוב כלי עץ לשק, מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כל מיטלטל מלא וריקן. ושולחן קיבל טומאה משום שמיטלטל מלא וריקן - שהיו מגביהים אותו להראות לעולי רגלים שם הלחם שהיה סילוקו כסידורו כאומר 'לשום לחם חם ביום הלחון' - ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום.

השולחן והדולבקי שנפחת או שחיפם בשיש ושייר בהם מקום הנחת כוסות:

א. לחכמים: טמאים,

ב. לרבי יהודה: רק אם הניח בהם מקום הנחת חתיכות פת ובשר. אבל לא שייך אין מקבל טומאה מפני שהולכים אחר הציפוי, ואף בציפוי שאינו עומד, וגם אם לא חיפה לכבודו.

ג. לריש לקיש: דווקא בכלי אכסלגוס הבאים ממדינת הים, שאינם חשובים ובטלים לציפויים, אבל כלי משמס חשובים ואינם בטלים.

ד. לרבי יוחנן: גם כל משמס או מיטלטל.

השולחן שמצופה בהם חלם לא היה מקבל טומאה - **לריש לקיש:** משום ששעשוי מעץ ושיטה החשובים ואינם בטלים לציפוי, **לרבי יוחנן:** החמנו קראו עץ, שנאמר 'המזבח עץ שלש אמות גובה ארכו שתי אמות ומקצעות לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'.

'המזבח... זה השולחן' - פתח במזבח וסיים בשולחן, בזמן שביט המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, ועכשיו שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו.

מנחות דף צ"ז. יום ש"ב פרשת תזריע, מצורע - א' אייר (בדר"ח) תשפ"ו

דף צ"ז - ע"א

יעשיתם קערותיו וכפותיו וקשותיו ומנקותיו אשר יוסך בהן: קערותיו - דפוסים, כפותיו - בזיכים, קשותיו - סניפים, מנקותיו - קנים, אשר יוסך בהן - שממככים בהם את הלחם. ואף על פי שסידור הקנים מדאורייתא אינו דוחה שבת - שכל מצרכו שאפשר לעשותה מערב שבת אינו דוחה השבת, ומטרת הקנים היא שלא יתעפש הלחם, ובזמן קצר כזה אינו מתעפש, ולכן נכנס מערב שבת ושומט הקנים, ומניח לרוח של שולחן, ובמוצאי שבת נכנס מגביה ראשיה של חלה ומכניס קנה תחתיה, וחוזר ומגביה ראשיה של חלה ומכניס קנה תחתיה.

קני השולחן: ארבעה חלות אמצעיות - צריכות שלושה קנים, העליונה - די לה בשנים כיון שאין עליה משאוי, התחתונה - אינה צריכה חלל שמונחת על טהרו של שולחן.

דף צ"ז - ע"ב

אמות שהיו במקדש - לרבי מאיר: כולם בינוניות (6 טפחים), חוץ ממזבח הזהב (שהיה אמה על אמה של 5 טפחים), והקרן והסוכב והיסוד של מזבח החיצון (יבואר להלן). **לרבי יהודה:** אמת בנין - 6 טפחים, אמת כלים 5 טפחים. ושניהם מקרא אחד דרשו:

ואלה מידות המזבח באמות אמה אמה וטופח (כל אמה בת ה' טפחים) **וחיק האמה ואמה רוחב וגבולה** אמה **שפתה סביב זרת האחד** וזה גב המזבח: **חיק האמה - יסוד, אמה רוחב - סוכב, וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד - קרנות, וזה גב המזבח - זה מזבח הזהב. לרבי מאיר:** זהו באמה בת 5 טפחים, אך שאר כל אמות כלים באמה בת 6. **לרבי יהודה:** כזה יהיו כל אמות כלים.

בתחילה חשבו: 'אמת יסוד וסוכב' - שהנאמר לגבי אמת יסוד וסוכב הוא בגובה, אבל כל אמות הגובה הם בנות 6 טפחים, והוא מתחתית היסוד עד הסוכב, באמה בת 6 גובה המזבח. **הקשו:** והלא גובה המזבח 10 אמות, 6 אמות מהרצפה עד כניסת הסוכב הם בני 5 טפחים, 3 אמות מכניסת סוכב עד הקרנות ועוד אמה גובה הקרנות בני 6 טפחים, נמצא מזבח 54 טפחים, וחציו 27 טפחים, ומשפת קרנות עד סוכב 24 טפחים, ונמצא הסוכב גבוה 3 מחצי המזבח, והרי שנינו: חוט של סיקרא חונגרו באמצע כדי להבדיל בין דמים עליונים לתחתונים, ושנינו שמולק עולת העוף לא הסוכב, ואם מיצה הדם למטה מרגליו גם אמה אחת כשירה, והלא נמצא שממצה דם עולת העוף שזינה למעלה בחציו התחתון של מזבח?

ועירושו: שהנאמר הוא לגבי כניסת היסוד והסוכב וגם הקרנות, אבל כל אמות הגובה הם בנות 6 טפחים, ונמצא גובה המזבח 60 טפחים, וחציו 30, ומשפת קרנות לסוכב 24, ונמצא שהעומד על הסוכב ומיצה הדם למטה מרגליו גם אמה אחת כשירה, שעדיין הוא בחציו העליון.

הקשו: והרי שנינו - מזבח היה 32 על 32 אמה, עלה אמה וכנס אמה - זהו יסוד, נמצא 30 על 30 אמה, ולדברייך נמצא 30 אמה ועוד 2 טפחים. ועוד שנינו - עלה 5 אמות וכנס אמה - זהו סוכב, נמצא 28 על 28, ולדברייך נמצא 28 אמות ועוד 4 טפחים. ואם תתריך שלא מנה אלא אמות שלימות - הרי עוד שנינו: מקום קרנות - אמה מזה ואמה מזה, נמצא המזבח פנוי 26 על 26 אמה, ולדברייך נמצא 27? **ותירצו:** לא דקדק באמה אחת.

שוב הקשו: עוד שנינו - מקום הילוך רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה, נמצא מקום מערכה על 24 על 24 אמה, ולדברייך נמצא 225 ואין לדחות שלא דקדק, שהרי נאמר 'והאריאל שתיים עשרה אורך בשתיים עשרה רוחב רבוע, אל ארבעת רבעי' - מודד מהאמצע 12 אמה לכל צד.

אין לדחות: 6 אמות מתוך 32 של תחתית המזבח היו של 5 טפחים, שאם כך נמצא שהיה המזבח תופס רק 131 אמה, ונמצא מקום פנוי בעזרה, שהרי שנינו: כל העזרה היתה אורך 187 אמה ממזרח למערב על 135 אמה. ומקום דריסת רגלי ישראל - 11 אמה, מקום דריסת רגלי הכהנים - 11 אמה, המזבח - 32 אמה, בין אולם ולמזבח - 22 אמה, ההיכל - 100 אמה, אחורי בית הכפורת - 11 אמה.

למסקנא פירשו: חיק האמה - בגובה יסוד ולא בכניסה, אמה רוחב - בכניסת סוכב, גבולה אל שפתה סביב - בין גובה ובין כרוחב של קרנות. וכן מדוקדק בשלשן הפסוק 'חיק האמה ואמה רוחב'. ונמצא גובה המזבח 28 אמה, וחציו 29, ומשפת קרנות עד סוכב 23 - גבוה 6 מחציו, ולכן אם מיצה דם עולת העוף למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשירה.

מנחות דף צ"ח. יום א' פרשת אחרי מות, קדושים - ב' אייר תשפ"ו

דף צ"ח - ע"א

אמה בינונית - 6 טפחים. וכך שנינו בשיטת רבי מאיר: השולחן אורכו 12 טפחים, ורחבו 6.

מקדחת בינונית משום שיש גדולה ממנה - שהרי שנינו: ב' אמות היו בשושן הבירה, אחת על קרן וצד, ואחת על קרן מזרחית דרומית, שעל קרן מזרחית צפונה יתירה על של משה חצי אצבע, שעל קרן מזרחית דרומית היתה יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע, והיו אומנים נוטלים בקטנה ומחזירים בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה, היתרה חצי אצבע - לכסף וזהב, והיתרה אצבע - לבניין.

הטעם שהיה בשער המזרח צורת שושן הבירה, י"א: כדי שידעו מהיכן באו, וי"א: כדי שתהא אימת מלכות עליהם.

לעולם תהא אימת מלכות עליך - לרב ינאי: שנאמר 'וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר', ולי פרעה עצמו. **לרבי יוחנן:** שנאמר 'ויד ה' היתה אל אליהו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב עד באכה וירעאלה' - משום כבוד המלך אחאב.

נאמר בחלל העתיד לצאת מקודש הקדשים ועלדו לתרופה - י"א: להתיר פה שלמעלה (אילם), וי"א: להתיר פה שלמטה (עקרה).

אם היה נאמר בלחם הפנים 'ולקחת סלת ואפית אותה שתיים עשרה חלות ושמת אותם שתיים מערכת' ולא נאמר 'וש' - הייתי אומר אחת של 4 ואחת של 8. ואילו נאמר 'שתיים מערכות ש' מערכת' ולא נאמר 'שתיים עשרה' - הייתי אומר 3 של 6. ואילו נאמר 'שתיים עשרה חלות' ו'מערכות' ולא נאמר 'שתיים' ו'וש' - הייתי אומר 3 של 4, לכך נאמר שתיים ושש ללמד שצריך שתי מערכות שבכל אחת שש חלות.

נתן מערכת אחת של ארבע ואחת של שמונה - לא יצא. **שתיים של שבע שבע** - לרבי רואים העליונה כאילו אינה יוצא, ואין זו חציצה לבזיכים, שרבי טובי' שיעל' היינו בסמוך, ולא נתנו הלבונה על הלחם ממש, כמו שנאמר 'וסכות על הארון את הפרכות' שבהכרח מתפרש על - בסמוך.

דף צ"ח - ע"ב

עמידת הילדים שבמקדש: אורך - לאורך הבית, חוץ מארון שהאורך - לרוחב הבית, וכך היה מונח וכך היה בניו מונחים - כלומר, ההוכחה שעמד כך הוא מזה שבדין עמוד כך, כאמור 'ויאריכו הבדים' - יכול לא היו נוגעים בפרוכת תלמוד לומר 'ויארו', אי ויאו יוכל יהיו מקלעים בפרוכת ויציאים? - תלמוד לומר 'לא יאו החוצה', רק היו דוחקים וכולים בפרוכת כשני דדי אשה, שנאמר 'צרו המור דודי לי בין שדי ילין', בדי הארון - היו לרוחב - שהרי 4 כהנים נאו, שנאמר 'ונסעו הקדשים' - ב', ו'א פאשר לשני אנשים שבצד אחד לעמוד באמה חצי.

עשרה שולחנות עשה שלמה המלך - שנאמר 'ויעש שולחנות עשרה, וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל', ואין לפרש שהיו 5 מימין הפתח 5 משמאל - שאם כך נמצא שולחן בדרום והתורה אמרה 'השולחן תתן על צלע צפון', אלא של משה באמצע, ושל שלמה 5 מימין 5 משמאלו.

עשר מגורות עשה שלמה - שנאמר 'ויעש את המגורות הזהב עשר כמשפט, ויתן בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל', ואין לפרש שהיו 5 מימין הפתח ועוד 5 משמאל - שאם כך נמצא מגורה בצפון והתורה אמרה 'ואת המגורה נכח השולחן', אלא של משה באמצע, ושל שלמה 5 מימין ועוד 5 משמאלו.

שני ברייתות במקום עמידת שולחנות (ומגורות) שלמה: א. מחצי בית ולפנים - שחישב קודש הקדשים עם ההיכל. ב. משליש הבית ולפנים - לא חישב קודש הקדשים.

כיוון עמידת שולחנות (ומגורות) - לרבי: מזרח מערב, כשם שעמדה מגורת משה, שנאמר בנר מערב 'ערוך אותו... לפני ה' לפני ה' הרי שאר הנרות אינם לפני ה'. ואין ללמוד מארון - משום שדנים חוץ מחוץ ולא חוץ מבפנים. לרבי אלעזר ב"ר שמעון: צפון דרום עמדו המגורות, שכן גם עמדה מגורת משה, ומה שנאמר דווקא בנר מערב 'לפני ה' הוא משום שששת הנרות היו מצודדים לעבר נר אמצעי, כאמור 'לא מול פני המגורה יאירו שש הנרות', ומכאן שמעונו שמועב.

המגורות והשולחנות היו בשתי שורות, כיון שלא נכנסו בשורה אחת, שלפי רבי אלעזר שעמדו צפון דרום, אין שייך להכניסם בעשרים אמה, וגם לרבי שעמדו מזרח מערב אם היו בשורה אחת לא נותר מקום לשולחן משה.

לרבי שעמדו השולחנות מזרח מערב - הקשו: הרי שולחן מושך מכותל צפוני ב' וחצי אמות (להילוך כהנים), והשולחן אמה, וב' וחצי אמות ריווח בינו לבין שולחן משה, ואמה לשולחן משה, ועוד ריווח שתי אמות ומחצה, והשולחן אמה - נמצא שעומד השולחן חצי אמה בדרומם. ותירצו: לא היה שולחן משה עומד בין שתי השורות, אלא מונח לבדו סמוך לקודש הקדשים, ושולחנות שלמה עומדים אחריו כתלמיד הנשכח לפני רבו.

מנחות דף צ"ט. יום ב' פרשת אחרי מות, קדושים - ג' אייר תשפ"ו

עשרה שלחנות עשה שלמה - לת"ק: היו מסדרים הלחם רק על של משה, שנאמר 'את השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב'. לרבי אלעזר בן שמעון: סידרו על כולם (פעמים על זה ופעמים על זה), שנאמר 'את השולחנות ועליהם לחם הפנים'. ולרבי יוסי ב"ר יהודה אין כונת הפסוק לשולחנות של שלמה, שהרי לא סידרו רק על של משה, אלא שמלבד שולחן משה שעליו היה מונח הלחם תמיד, היו עוד שנים אבולם מבפנים לפתח הבית, אחד של סכף (הוא שיש שהוא לבן כסוף) - שנותן לחם הפנים בכניסתו שעמדו הכהנים לפוש, ואחד של זהב ביציאתו - שמעלים בקודש ולא מורידים.

עשר מגורות עשה שלמה - לת"ק: היו מדליקים רק בשל משה - שנאמר 'מגורת זהב ונרותיה לבער בערב'. לרבי אלעזר בן שמעון: הדליקו על כולם (פעמים על זה ופעמים על זה) - שנאמר 'את המגורות ונרותיהם לבערם ממשפט לפני הדביר זהב סגור'.

מקור שאין מורידים בקודש: שנאמר 'ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיה' (פתח ב'ויקם' וכך גם סיים, שאף בלשון לא הורד. ועיין עוד ב' פירושים' ברש"י).

מקור שמעלים בקודש: מכך שעשו את מחנות עדת קורח ציפוי למזבח - בתחילה תשישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח.

דף צ"ט - ע"ב

אשר שבת ושמות בארון - שלמד שהלוחות ושברי הלוחות מונחים בארון, מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו של מלך נוהגים בו מנהג ביזיון

פעמים שביטולה של תורה זה יסודה - שנאמר 'אשר שבת' - אמר הקדוש ברוך הוא למשה: יישר כחך ששבת.

תלמיד חכם שסרח - אין מבנים אותו בפרהסיא, שנאמר 'וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה' - כשהו כליה.

המשכח דבר אחד מתלמודו

לרשי לקשי: עובר בלאו 'השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים', שכל מקום שנאמר 'השמר' פ' ו'אל' הוא לאו.

לרבינא: עובר בשני לאוין - 'השמר' ו'פ'.

לרב נחמן בר יצחק: בשלשה - 'השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים'. יכול אפילו מחמת אונסו - תלמוד לומר 'פן יסורו מלבבך', במסיר מליבו הכתוב מדבר. וי": יכול אפילו תקפה עליו משנתו - תלמוד לומר 'רק'.

תורה - ניתנה בארבעים יום, ונשמה נוצרה בארבעים יום: כל המשמר תורתו - נשמתו משתמרת, וכל שאינו משמר את התורה - אין נשמתו משתמרת. משל לאדם שמסר צפור דרוו לעבדו והזהירו שאם שבדו לא יסתפק בניטילת דמיה רק נשמתו יטול.

משנה: שני שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית - אחד של שיש ואחד של זהב, על שולחן של שיש - נוגנים לחם הפנים בכניסתו, ועל שולחן של זהב - ביציאתו, שמעלים בקודש ולא מורידים. ועוד שולחן של זהב מבפנים - שעליו לחם הפנים תמיד.

סידור לחם הפנים נעשה בשמונה כהנים - שנים בידם שני סדרים, ושנים בידם שני ביזי לבונה, ומקדימים לפניהם שני כהנים לישול שני סדרים ושני כהנים לישול שני ביזים, המכניסים עומדים בהפוך ופניהם (כמי"ח שהיה השולחן מסודר מזרח מערב), והמוציאים עומדים בדרום ופניהם בצפון, והמוציאים מושכים הלחם והמכניסים מניחים טפוח של זה כנגד טפוח של זה, לקיים 'לפני תמיד'. רבי יוסי: חולק - ש'תמיד' מתקיים אפילו אלו נוטלים ואלו מניחים. יצאו ונתנו הלחם על שולחן הזהב שהיה באולם, הקטירו והבזיכם והחלות מתחלקות לכהנים.

חל יום כיפורים בשבת - החלות מתחלקות לערב.

חל יום הכיפורים בערב שבת - עייר חיצון של יום הכפורים נאכל לערב, וכיון שאי אפשר לבשל בשבת - כהנים בבליים שדעתם יפה אכולים אותו חי: אמר רבי יוסי: לא בבליים הם אלא אלכסנדרים הם, אלא מתוך ששנאו חכמי א"י - את הבבליים קראום כך. אמר לו רבי יהודה (שהיה ממשפחת בבליים): הנוח דעתך שגחית דעתך.

'תמיד' - לרבי יוסי: הוא שלא ילין השולחן בלי לחם - ולכן גם אם סילק הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום.

מצות ליהנות התורה - מדברי רבי יוסי נלמד: אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות 'לא ימוש ספר התורה הזה מפניך'. ורבי שמעון בן יוחי אמר: אפילו לא קרא אדם רק קריאת שמע שחרית וערבית קיים 'לא ימוש'. י": שדבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ, שלא יאמר שדי בכך ולא ירגיל בניו לתלמוד תורה. לרבא: מצוה לאומרו בפני עמי הארץ, שתגדל בעיניהם התורה.

'לא ימוש ספר התורה הזה מפניך והגית בו יומם ולילה' - לרבי ישמעאל: מתפרש הפסוק לחובה, ולכן כששאלו בן דמה בן אוחות: גגון אני שלמדתי כל התורה כולה ללמוד חכמת יונית? קרא עליו רבי ישמעאל שמואל זה, ואמר לו צא ודוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית. לרבי שמעאל ב"ר נחמני א"ר יבנות: אינו לא חובה ולא מצוה רק ברכה, שראה הקדוש ברוך הוא ליתווע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר 'ולא שרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל', אמר לו: יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה, לא ימוש ספר התורה הזה מפניך.

תנא דבי רבי ישמעאל: דברי תורה לא יהיו עליך חובה, ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהם.

'אף הסיחך מפי צר רחב לא מוצק תחיתו' - מגיהנום שפיה צר שעשנה בצבור בתוכה. לא כמידת הקדוש ברוך הוא מידת בשר ודם, מדת בשר ודם אדם מידת את חבריו מדרכי חיים לדרכי מיתת (סתם 'הסתה' היא לרע), והקדוש ברוך הוא מסית האדם מדרכי מיתת לדרכי חיים. שמואל תאמר כשם שפי גיהנום צר כך כולה צרה - תלמוד לומר 'העמיק החיוב'. שמואל תאמר למלך (תלמיד חכם שעובד תלמודו) לא הוכנה - תלמוד לומר 'גם היא למלך הוכן'. ושמואל תאמר אין בה עצים - תלמוד לומר 'מזרותה לא ועצים הרבה'. ושמואל תאמר רק זה הוא שרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, 'ונחת שולחנך מלא דשן'.

מנחות דף ק'. יום ב' פרשת אחרי מות, קדושים - ד' אייר תשפ"ו

דף ק' - ע"א

משנה: סידר את הלחם בשבת והבזיכים לאחר השבת, והקטיר הבזיכים בשבת הבאה, או שסידר הכל בשבת, אבל הקטיר הבזיכים לאחר השבת - פסול, ואין חייבים עליהם משום פיגול נותר וטמא. סידר

את הלחם והבזיכים לאחר השבת, והקטיר הבזיכים בשבת - פסולה, אך יש תקנה ללחם להניחו עד שבת הבאה, שאין הלחם נפסל אף שמונח על השולחן הרבה ימים.

בכל בוקר אמר הממונה במקדש - לת"ק: צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה? אם הגיע - הרואה אומר 'ברקאי', לתלמידי בן שואל: היה שואל 'האיר פני כל המזרח עד שבחברון?' והשיבו: הן. והוצרכו לכך מפני שפעם עלה מאור הלכנה ודימו שהאיר מזרח, ושחטו את התמיד בלילה, והוציאו לבית השריפה.

זה הכלל היה במקדש: המסך רגליו - טעון טבילה, והמטיל מים - טעון קידוש ימים ורגלים.

קרבן שנשחט בלילה, ועולת העוף שנמלקה בלילה ומנחה שנמקצה בלילה - פסול, ואי אפשר להחזיר הקומץ למקומו ולחזור ולקמוץ ביום, משום שכלי שרת מקדשים גם שלא בזמנם, אבל דווקא להיפסל, אבל לקרב אין מקדשים רק ביום - שכל הקרב ביום קדוש ביום, בלילה - קדוש בלילה, בין ביום ובין בלילה - קדוש בין ביום ובין בלילה.

לחם הפנים שנסדר אחר השבת - לחכמים: מניח על השולחן לשבת הבאה, ואינו נפסל בלילה, שמה שאמרו שכלי שרת מקדש שלא בזמנו היינו דווקא לילה שלפני זמנו - שהרי לילה אין מחוסר זמן, אבל אינו מקדש כימים שלפני הזמן. לר"ב: צריך ללילה את הלחם קודם ליל שבת, כדי שלא יתקדש בלילה שקודש זמנו ויפסל בלילה, אבל למור זמנו או רב אישי אינו צריך לטלוק - שדווקא אם הגיעו אדם בכלי שרת בלילה שקודש זמנו הרי הוא מתקדש להיפסל, אבל כל שהונח קודם לכן, הרי זה כמי שסידרו קוף ואינו מתקדש להיפסל.

דף ק' - ע"ב

משנה: אפילת שתי הלחם - לא פחות משני ימים מאפיתם, ולא יותר משלושה ימים. ערב יום טוב שחל בחול: הרי נאפה ונאכל - ביום טוב. ערב יום טוב שחל בשבת: נאפה - בערב שבת, ונאכל ביום טוב - שהוא יום שלישי לאפיה.

אפילת לחם הפנים - לא פחות מתשעה ימים מאפיתו, ולא יותר מאחד עשר ימים, חל ערב שבת בחול: נאפה - בערב שבת, ונאכל - בשבת. חל יום טוב בערב שבת: נאפה ביום ה'. חל ימי ראש השנה ביום הנשי וששי: נאפה - ביום רביעי. לרבן שמעון בן גלילאל בשם רבי שמעון בן הסגן: כשחל יום טוב בערב שבת נאפה - ביום טוב, ורק אם חל יום כיפור בערב שבת נאפה ביום חמישי.

אין אפית שתי הלחם דוחה יום טוב - יש ללמוד: שהסוכר נדריים ונדבות אין קריבים ביום טוב הוא מדאורייתא, שאם מדאורייתא מותר ורק אסרו מדרבנן כדי שלא ישאה מלהקריב עד יום טוב, שאם כך שתי הלחם שהם חובת היום ולא שייך חשש זה היתה אפיתם דוחה יום טוב.

הדרו עלך פרק שתי הלחם

מנחות דף ק"א. יום ד' פרשת אחרי מות, קדושים - ה' אייר תשפ"ו

דף ק"א - ע"א

פרק שנים עשר - המנחות והנסכים

משנה: המנחות והנסכים שנטמאו עד שלא קדשו בכלי - יש להם פדיון, שעדיין לא קדשו רק קדושת דמים. משקידשו בכלי - אין להם פדיון, שכבר קדשו קדושת הגוף.

העופות והחיים והלבונה וכלי שרת שנטמאו - אין להן פדיון, שלא נאמר פדיון אלא בבמהם.

לשמואל מנחות ונסכים שלא קידשו בכלי נפדים אף כשהן טהורים - ומה ששינו 'שנטמאו' הוא משום סיפא, שמשקידשו בכלי אין להן פדיון אפילו אם נטמאו, שלא נטעה לומר שהואיל ובעל מום נקרא טמא [כדלהלן בקטע הבא], א"כ יש לטמא פדיון כמו לבעל מום, שאף בבעל מום לא שייך פדיון לאחר שנתקדש בכלי שרת. לרב כהנא - רק טמאים נפדים. בדת רב אושעיא - נאמרו שתי גירסאות.

'ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'... והעריך אותו הכהן' - היינו בעלי מומין, שנפדין. שאין לפרש שהכוונה לבהמה למה טמאה ממש - שכבר נאמר 'ואם בהמה טמאה ופדה בערך'. יכול יפדו כל מום עובר - תלמוד לומר 'אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' - מי שאינה קריבה לה' כל עיקר, ולא בעל מום עובר שקריבה לאחר שעבר מומה.

שינוי שהעצים והלבונה וכלי שרת שנטמאו אין להן פדיון, והרי הם בטומאתן דומים למנחות ונסכים טהורים [שעצים ולבונה - אינו אוכל ורק חיבת הקודש נותנת להם שם אוכל, והיינו דווקא בעצים אחר ששלו לגזרין, ולבונה אחר שנתקדשה בכלי שרת. וכלי שרת - יש להם טהרה במקוה], ומוכח שכל זמן שטהורים לא שייך פדיון ודלא כשמואל. ודחו: מה שאינו נפדין הוא משום שלא שיכחים, ואף עצים אינם שיכחים למזבח - שעץ שנמצא בו תולעת פסול.

המתפסים תמימים לבדק הבית אין פודין אותן לחולין אלא מוכרים אותם למי שצריך לקרבן - שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם. ואמר רב פפא שאילו שמע שמואל הלכה זו היה חוזר מדבריו, שהרי מוכח שכיון שהם טהורים אין נפדין לחולין. ודחו: מה שאין נפדים הוא משום שאין שיכחות בהמות כשרות למזבח - שכל מום פוסל ואף בדוקין שבעין.

ל' אלעזר כל המנחות והנסכים שלא קידשו בכלי נפדין רק אם נטמאו, חוץ ממנחת חוטא בקרבן עולה ויורד, שבשערי המביא כבשה או שעירה וכן בעלת המביא עופות נאמר 'ממנחת' דמשמע מקצת טאטא - שאם היה עשיר כשחטא והפריש מעות לכבשה או שעירה והביא יביא ממנחתם דמי תורים, ואם העני היה - יביא ממנחתם מנחה, והשאר חולין. ויבלי דלות המנחה נאמר 'על טאטא' שמשמע יוסיף על מה שכבר הפריש - שאם היה עני והפריש מנחה והעשיר, יפדנה ויוסיף עליה מעות ויביא כבשה או שעירה.

דף ק"א - ע"ב

עילה וכלאי הרם ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורה ופטר חמור - לת"ק: מטמאים טומאת אוכלים. לר' שמעון: כיון שאסורים בהנאה אין מטמאין. שדרש 'מכל האוכל אשר יאכל' - רק אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל. בשר בחלב - גם לר' שמעון מטמא, ומשני טעמים: א. סובר שומתר בהנאה, והרי אתה מאכילו לאחרים, ומקורו: נאמר 'כי עם קדוש... לא תבשל גדי בחלב אמו', ונאמר 'ואנשי קודש תהיון לו ובשר בשדה טריפה לא תאכלו' - כטריפה שאסורה באכילה ומותרת בהנאה. ב. שהיתה לבשר והחלב שעת הכושר קודם שנתבשלו יחדיו.

פרה אדומה אף לדעת ר' שמעון מטמאה טומאת אוכלין - הואיל והיתה לה שעת הכושר, שאם מצא אחרת נאה הימנה מצוה לפדותה, ואף שהיא כבר על גב מערכתה, ודי בכך שהיא מצוה לפדותה להחשיב כשעת הכושר.

רב הושעיא העיד שמעו שלדעת ר' שמעון פיגל במנחה אינה מטמאה טומאת אוכלים, והיינו בלא היה לה שעת הכושר, שהקדישה בעודה מחוברת לקרקע, ואף לגירסא (לעיל ע"א) שלדעת רב הושעיא אף מנחה טהורה נפדית קודם שקדשה בכלי, מ"מ כיון שלא נפדתה לא היה לה שעת הכושר, ואין דומה לפרה שיש מצוה לפדותה, משא"כ מנחה אין מצוה.

שינוי, טומאת אוכלין בנותר: לן לפני זריקה - אינו מטמא, שלא היה לו שעת הכושר. לן לאחר זריקה - מטמא, שהיה לו שעת הכושר. טומאת אוכלין בפיגול: בזבחים בין קדשי קדשים ובין בקדשים קלים - אינו מטמא. במנחה - מטמא, והיינו בהקדישה אחר שנקצרה, והיה לה שעת הכושר.

מה ששינוי שאם לן לפני זריקה אינו מטמא - היינו לן קודם שיראה לזריקה' שלא היתה שהות ביום לזרוק, שאם היתה שהות הרי זה נחשב כהיתה לו שעת הכושר, וכמו בפרה, שהרי מצוה לזרוק.

מה ששינוי שאם פיגל בזבחים אינו מטמא - היינו בפיגל בשחיטה, אבל אם פיגל בזריקה הרי קודם זריקה היה מצוה לזרוק כהוגן והיה לו שעת הכושר. ומה שלא חילק התנא בין פיגל בשחיטה לבין פיגל בזריקה, אלא בין פיגל בזבח או במנחה - משום שרצה ללמד שבמנחה אף אם פיגל בקמיצה שהיא כמו שחיטה בזבח מ"מ מטמאה כיון שהיתה לה שעת הכושר קודם שהקדיש המנחה.